

KAYGI DÜZEYLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİ VE MEZUNLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Gültekin BASMACI¹
Mehmet TEKTAŞ²
Necla TEKTAŞ³
Nuray ÖZ CEVİZ⁴

Özet

Kaygı, nedeni belirsiz korkular olarak ifade edilebilir. Kişilerin içinde buldukları hayattaki öğrenim, ilişki, etkinlik gibi neredeyse tüm yaşantısını olumsuz yönde etkileyen ve bireyi tedirginliğe iten bir duygudur. Bu duygu, öğrenimlerine devam ederken veya mezun olduklarında bireylerin geleceğe bakış açılarını olumlu veya olumsuz biçimde etkilemektedir. Bireylerin üniversiteden mezun olduklarında gelecekleri ile ilgili verecekleri kararlar; iş bulma ve seçim, hayatının bundan sonrasında alacağı gerçek rol ve planlar, yaptığı ve kuracağı arkadaşlıklar ve dahası sorumlulukları kaygı oluşturan etmenlerden bazıları olarak görülmektedir. Bu çalışma, Meslek Yüksekokulu mezunları ve öğrencilerinin kaygı düzeylerini tespit etmek ve bu kaygı düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Üniversitelerde okuyan öğrenciler veya mezunlarda kaygı ile ilgili çalışmalar bulunmasına rağmen hem mezun hem de öğrenim gören meslek yüksekokulu öğrencileri için iki durumu birlikte ele alan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu durum, çalışmanın önemini ortaya koyması ve ilave değişkenlerle benzer çalışmaların yapılmasına zemin hazırlaması açısından önemlidir. Bu nedenle, çalışmamızda Meslek Yüksekokulu mezun ve öğrencilerinin kaygı düzeyleri cinsiyet, öğrenim şekli, meslek lisesine başlarken seçmiş oldukları bölümden memnun olma ve katılımcıların mezun/öğrenci olma durumu değişkenleri açısından incelenerek elde edilen bulgular istatistiksel olarak yorumlanmıştır. Sonuç olarak, Meslek Yüksekokulu mezun ve öğrencilerinin kaygı düzeyleri cinsiyet ve öğrenim şekli değişkenine göre farklılık göstermezken, bölümden memnun olma ve mezun/öğrenci olma değişkenleri açısından anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Kaygı, mezun, öğrenci, bağımsız t-testi

ANALYSIS OF THE ANXIETY LEVELS BY VARIOUS VARIABLES

Abstract

Anxiety, expressed as fears of unknown origin; It is a feeling that affects the individual's social relations, activities, learning, in short, the daily experience and often makes the individual uneasy. This feeling affects the future view of the individual positively or negatively when they continue their education or graduate. Decisions to make about their future, choice of work, friendships they have made, fear of not being able to work and various responsibilities can be seen as some of the factors that constitute anxiety. In this study, it was aimed to determine the anxiety levels of the vocational college graduates and students and the factors affecting these anxiety levels. Although there are studies about anxiety in students or alumni studying at universities, there is no study that deals with two situations for vocational school students who are both graduate and undergraduate. This is important in terms of demonstrating the importance of work and preparing the groundwork for similar work with additional variables. For this reason, the findings obtained by studying Vocational School graduates and students 'anxiety levels in terms of gender, type of education, satisfaction with the department they chose when starting to the vocational high school, and participants' graduation / student status variables were analyzed statistically. As a result, while the level of anxiety and the anxiety of the students graduated from Vocational School did not differ according to gender and learning style variables, it was found that there was a meaningful difference in terms of being satisfied with the department and being graduated / student.

Key Words: Anxiety, graduated, student, independent t-test

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, gbasmaci@mehmetakif.edu.tr

² Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, mtektas@bandirma.edu.tr

³ Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, ntektas@bandirma.edu.tr

⁴ Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler MYO, nuray.ceviz@marmara.edu.tr

GİRİŞ

Günümüzde teknolojinin gelişmesi, günlük hayatımızda sağladığı kolaylıklar ve bunun yanında da pek çok sorunu da beraberinde getirmektedir. Özellikle çağımızın en yaygın hastalığı olan stres ve stresi tetikleyen en büyük etkenlerden biri kaygıdır. Teknolojinin hızla ilerlemesi ve artan rekabet ortamı kaygıyı toplumun her kesimine yaymakta ve bu durum özellikle genç kuşağı etkilemektedir. Bu etki, ortalama refah düzeyini yakalamak, iyi bir okuldan mezun olmak ve iyi şartlarda iş bulmak gibi amaçlara ulaşmak sürecinde kendini daha çok göstermektedir.

Kaygının şiddeti ve süresi her yaş düzeyinde farklılık göstermektedir(Alisinanoğlu & Ulutaş, 2000). Son yıllarda, gençlerin kaygı ve uyum problemlerinde önemli artış olduğu görülmektedir(Eren Gümüş, 2002; Karataş, 2009). Gençlerin bu dönemde yaşadıkları değişikliklerin hızlı olması ve bunun sonucunda da kaygının artması sıkça karşılaşılan durumlardandır. Özellikle gençlerin bu dönemde yaşamış oldukları kişilik arama çabaları kaygılarını artırmakta ve hayatlarını olumsuz etkilemektedir(Özyürek & Demiray, 2011). Kaygı, gençlere stresle başa çıkmada, olumsuz durumlarda kendini korumada ve önlemede olumlu katkı sağlamaktadır.

Kaygı ile ilgili çalışmalara bakıldığında, ailelerin çocuklarından yüksek başarı bekledikleri, bu yolla oluşan kaygı nedeniyle de başarı düzeylerinin düştüğü görülmektedir (Varol,1990). Ailelerin çocuklardan yüksek başarı beklentileri eğitimin her basamağında devam etmektedir. Özellikle üniversiteye giriş sınavı sürecinde ailelerin beklentilerinin artması öğrencilerin kaygı düzeylerini daha da çoğaltmaktadır. Üniversiteye girince kaygının biteceği düşünülmesine rağmen, bu durum öğrencilik yıllarında da devam etmektedir (Çakmak & Hevedanlı, 2005). Eğitim sürecinde de öğrencileri etkileyen bu kaygı durumu, üniversiteden mezun olmadan öğrenciyi huzursuz etmektedir. Bu süreç, kendisini yetersiz görmesine, iç sıkıntısına, korku ya da kuruntulardan kaynaklanan huzursuzluk haline, dalgalanan bir duygu durumuna ve gelecekte olması muhtemel olan tehlikelere karşı gösterilen tepki olarak kendini göstermektedir(Eroğlu, 2000; Yüksek & Kurt, 2003;Karataş, 2009).

Gençleri etkileyen bu kaygı durumu, gençleri üniversiteden mezun olmadan olumsuz etkilemekte ve kendisini yetersiz görmesine, iç sıkıntısına, korku ya da kuruntulardan kaynaklanan huzursuzluk haline, dalgalanan bir duygu durumuna neden olmaktadır (Eroğlu, 2000; Yüksek & Kurt, 2003;Karataş, 2009).

1.KAYGI VE KAYGIYA ETKİ EDEN FAKTÖRLER

Kökü eski Yunancaya dayanan ve “anxietas” olarak adlandırılan kaygı kelimesi, korku, merak ve endişe anlamlarını taşımaktadır. (Kaya & Varol, 2004). Dolayısı ile kaygı aslında bireylerin tehlike ya da tedirgin edici durum ile nasıl başa çıkacaklarına yönelik bir uyum mekanizması gibi de çalışmaktadır. İnsanın temel duygu kriterlerinden biri olup çok yönlüdür. Bilimsel öğeler, kişisel davranışlar ve fizyolojik belirtileri öznel duygular ile ortaya koymaktadır.

Kaygı kaynağı belli olmayan korkular olarak ta ifade edilmektedir. İnsanların sosyal hayatta diğer insanlarla kurduğu ilişkileri, faaliyetleri, eğitim düzeyleri gibi günlük hayatlarını etkileyen ve tedirginliğe sebep olan duygudur (Silah, 2005). Kaygının düzeyi de önemlidir. Eğer kaygı düzeyinin düşük olduğu durumlarda, kaygı bireyi çeşitli tehlikelerden korumaktadır. Fakat kaygı düzeyinin yüksek olduğu durumda, kişiyi olumsuz etkiler, kendini başarısız hisseder ve kendine olan güvenini kaybetmesine neden olur (Doğan & Baş, 2003). Kaygı, bireylerin geleceğe ait duyduğu endişe ve gerginlik durumu olarak ta görülebilmektedir. Çünkü bilinmeyen ve kaynağı belli olmayan durumlarda bireylerde oluşan kaygı olarak huzursuzluk ve gerginliğe neden olmaktadır. (Kaya &Varol, 2004; Dursun &Aytaç,2012). Bu duygu, öğrenimlerine devam ederken veya mezun olduklarında bireylerin geleceğe bakış açılarını olumlu veya olumsuz biçimde etkilemektedir.

Literatürde kaygı iki türlü tanımlanmaktadır. Bunlar sırasıyla; durumluk ve sürekli kaygıdır.

“I)Durumluk Kaygı (A-State); sübjektif bir korku çeşidi olup, kişinin bulunduğu ortamda kendini baskı altında ve dolayısı ile stresli hissetmesi sebebi ile ortaya çıkan durumdur. Kişide sinir sisteminin uyarılması ile birlikte fizyolojik olarak, titreme, sararma, renkten renge girme ya da terleme gibi değişikliklere sebep olur ve huzursuzluk verir. Bu gerginlik veren stres arttırıcı zamanlarda ya da ortamlarda durumluk kaygı seviyesinin yükseldiği görülür ve bu durum bittiğinde streste biter.

II)Sürekli Kaygı (A-Trait); bu kaygı, bireyin içinde bulunduğu her ortama kaygıyı adapte edebilme yatkınlığıdır. Bu tarz kişiler, her ortam ya da durumu stresli olarak algılar veya stresli – gergin ortam olarak yorumlar. Bu durum, kişileri kolayca kırılğan yapar ve karamsarlığa itebilir. Dolayısı ile bu tarz kişiler durumluk kaygıyı da yoğun bir şekilde ve sıkça yaşarlar”(Öner, 1997).

Kaygı düzeyini etkileyen değişkenlerin araştırıldığı çalışmalarda cinsiyetin yanı sıra yaş, sosyo-ekonomik durum ve bireyin başarı durumu gibi değişkenlerin de dahil edildiği görülmektedir. Bununla birlikte bireylerin anne- baba eğitim durumları ve yine ebeveyn meslekleri de araştırmanın konusunu oluşturmaktadır (Alisinaoğlu & Ulutaş, 2000).

Varol'un lise son sınıf öğrencileri ile kaygı düzeylerini etkileyen faktörleri tespit etmek amacı ile yapmış olduğu çalışmasında, cinsiyet, okul başarısı, içinde buldukları arkadaşlık ilişkileri, yerleşmek istedikleri program ve ekonomik durumlarının, ebeveyn meslek ve tutumları ile kaygılarını tetikledikleri görülmektedir. Bununla birlikte ebeveynlerinin gördüğü eğitim ya da ailelerindeki çocuk sayısının ise kaygı düzeylerini etkilemediği tespit edilmiştir (Varol, 1990).

Bozkurt'un depresyon ve kaygı düzeylerini üniversite öğrencileri üzerinde çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmasında, öğrencilerin okudukları bölüm, cinsiyetleri ve içinde buldukları sosyo-ekonomik durumlarının, anne- babalarının akademik başarılarını algılaması ve tutumları ile birlikte kaygı düzeyi üzerinde önemli bir etken olduğu tespit edilmiştir (Bozkurt, 2004).

Dursun tarafından yapılan bir başka çalışmada ise; öğrencilerin iş bulma durumu, ümitsizlik iş tecrübesi ile kaygı düzeyleri arasında anlamlı farklar olduğu belirtilmekte iken Saracaloğlu ile Açıksöz'ün yaptıkları çalışmalarda ise kaygı düzeyleri ile iş tecrübesi arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (Saracaloğlu, Kumral, & Kanmaz,2009; Açıksöz, Uzun, & Arslan, 2016; Dursun & Aytaç, 2009).

Öğrencinin önemli bir sınav öncesi yaşadığı kaygı durumluk kaygı iken iş bulamama kaygısı sürekli kaygıya örnek verilebilir. Kaygı için, kaygının sebeplerini, sebep olduğu ve olacağı şeyleri öngörmek veya analiz etmek farklı bilim dallarının konusudur.

Bu çalışmanın, literatürden farkı ve literatüre katkısı, hem mezun hem de öğrenci olanların birlikte ele alındığı kaygı üzerine ilk ulusal çalışma olmasıdır.

2. ARAŞTIRMA

2.1.Araştırma Amaçları

Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu (M.Ü.T.B.M.Y.O)'nda öğrenime devam etmekte olan önlisans öğrencileri ile buradan mezun olanların kaygı düzeyleri ve bu kaygı düzeylerini etkileyen faktörleri incelemektir.

Çalışmada “Öğrenci ve mezunların kaygı düzeylerini etkileyen faktörler ve kaygılarının nedenleri nelerdir?” sorularına cevaplar bulunmaya çalışılacaktır.

1. Cinsiyet bakımından katılımcıların kaygı düzeyleri arasında önemli bir fark var mıdır?
2. Öğrenim şekli bakımından katılımcıların kaygı düzeyleri arasında önemli bir fark var mıdır?
3. Bölümü sevme durumu ile kaygı düzeyleri arasında önemli bir fark var mıdır?
4. Katılımcıların mezun/öğrenci olma durumları ile kaygı düzeyleri arasında önemli bir fark var mıdır?

2.2.Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada; M.Ü.T.B.M.Y.O öğrenci ve mezunların kaygı düzeyine etki edeceği düşünülen cinsiyet, öğrenim şekli, meslek lisesine başlarken seçmiş oldukları bölümden memnun olma ve katılımcıların mezun/öğrenci olma durumu değişkenleri açısından ilişki olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

2.3.Araştırmanın Varsayımları

M.Ü.T.B.M.Y.O öğrenci ve mezunlarının durumluk-kaygı ve sürekli-kaygı durumlarını belirlemek için ankette yer alan önermeler, araştırmaya katılan öğrencilerin durumlarını ortaya koymak için yeterli derecededir. Araştırmaya seçilen yöntem de bu araştırmanın amaç, konu ve sorusu ile bu soruların çözümüne uygundur.

2.4.Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez 1: Katılımcıların DKÖP ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 2: Katılımcıların SKÖP ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 3: Katılımcıların DKÖP ile öğrenim şekli arasında anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 4: Katılımcıların SKÖP ile öğrenim şekli arasında anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 5: Katılımcıların DKÖP ile bölümden memnun olma durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 6: Katılımcıların SKÖP ile bölümden memnun olma durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 7: Katılımcıların DKÖP ile Mezun/Öğrenci olma durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 8: Katılımcıların SKÖP ile Mezun/Öğrenci olma durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

2.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma için toplanan verilerin, “Spielberger Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği (State-Trait Anxiety Inventory -STAI)” ile sınırlı olması,
2. Verilerin M.Ü.T.B.M.Y.O’nda öğrenci ve mezunlara uygulanmış olması,
3. Araştırmada veriler katılımcılara elektronik posta ile gönderilen anket aracılığı ile toplanması,
4. Araştırma sonuçlarının örneklemin nitelikleri ile sınırlı olmasıdır.

2.6.Araştırma Yöntemi

M.Ü.T.B.M.Y.O öğrenci ve mezunlarının durumluk-kaygı ve sürekli-kaygı durumlarını belirlemeye yönelik olan bu çalışmada anket yardımıyla bilgi tarama modeli esas alınmıştır. Anket yolu ile sorular sorulmuş ve toplanan veriler SPSS 17.0 programında değerlendirilmiştir. Verilerin istatistik olarak analizinde, frekans, Pearson Korelasyon ve bağımsız grup t- testi (Independent T-Testi) analizleri kullanılmıştır.

2.7.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, araştırmanın yapıldığı M.Ü.T.B.M.Y.O’ndan mezunlar ve öğrenime devam eden öğrencileridir. Araştırma da bu evren üzerinden alınan örneklem ile çalışılmıştır.

2.8.Veri Toplama Yöntemi

Anket veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Anket formu öğrencilerin elektronik posta adreslerine gönderilmiş, mezun olanlar içinde araştırmacılar ile iletişim bilgisi olanlara elektronik posta adresleri üzerinden ulaşılmaya çalışılmıştır. Elektronik posta yoluyla toplanan anketler değerlendirilmeye alınmıştır. İnternet üzerinden değerlendirilmesi için

gönderilen anketlere ilişkin en önemli sıkıntılardan birisi, cevap verme oranında yaşanan değişkenliktir (İnan, 2002). Araştırmada gönderilen 500 adet anketten 191 geri dönen anket olmuştur. Geri dönen anketlerin de pek çoğunun eksik veri içerdiği görülmüş ve değerlendirmeye alınmamıştır. Sonuç olarak, analizler 156 anket üzerinden yapılmıştır.

Araştırmanın verileri, SPSS 17.0 programı kullanılarak analiz edilmiş olup, frekans dağılımları ve bağımsız gruplarda t-testi sonuçları değerlendirilmiştir. Araştırmada anlamlılık düzeyi ise “0.05 ve 0.01” olarak ele alınmıştır.

Araştırmada uygulanan anket formunda; öğrencilerin cinsiyet, öğrenim şekli, lise öğrenimine başlarken seçmiş oldukları bölümden memnun olma ve mezun/öğrenci olma durumu değişkeni ile ilgili sorularını içeren birinci bölüm, Spielberger Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği ikinci bölümde yer almaktadır.

Spielberger Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği(State-Trait Anxiety Inventory -STAI): 1964 yılında Spielberger ve çalışma arkadaşları tarafından geliştirilen ölçek, kişilerin durumluk ve sürekli kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçeğin, Türkçeye uyarlanması ve güvenilirlik, geçerlilik çalışmaları ise Öner ve Le Compte (1983) tarafından alanyazına kazandırılmıştır(Öner, 1997).

Durumluk Kaygı Ölçeği(DKÖ) -Sürekli Kaygı Ölçeği(SKÖ) hedef kitle olarak 14 yaşından büyük gençler ile yetişkinler için geliştirilmiş bir kaygı ölçeğidir. Kısa kısa ifadelerden oluşturulmuş olan ölçek, 40 maddeden oluşmaktadır. Bu 40 maddenin 20 adedi DKÖ, kalan 20 adedi ise SKÖ ne aittir. Bu iki ölçek birbirinden bağımsızdır. Sorulan tüm maddeler 1 ile 4 arasında bir puan değerine sahiptir, düşük puan kaygıdan uzak olma, yüksek puan kaygı artışı ifade etmektedir. Dolayısı ile elde edilen toplam puan her bir ölçek için 20-80 arasında değişebilmektedir. Burada elde edilen yüksek puan, yüksek kaygı olduğuna işaret eder.

Spielberger; durumluk kaygıyı (state anxiety) tanımlarken bireyin kendine ait alan veya durumlarını tehdit edici bir unsur olarak görmeye başladığı zamanlarda oluşan, şiddet, süre ya da algıladığı tehdit miktarı açısından ortaya koyduğu ve bu duruma getirdiği yoruma göre değişebilen, süreklilik arz etmeyen ya da her zaman karşısına çıkmayan olaylara verdiği anlık duygusal davranış değişikliği ifadelerini kullanmıştır (Özusta, 1995). Kişinin o anda hissettiği stres ve gerginlikten dolayı hissedilen subjektif korku çeşididir. Böyle gergin ortam veya durumların artış gösterdiği zamanlarda bu kaygı seviyesinde doğal olarak yükselme görülmektedir. Gerginlik ortadan kalkınca bu kaygı geçer.

Sürekli kaygı (Trait Anxiety/Chronic Anxiety) ise kişinin kaygılı yaşamaya olan eğilimidir. Türk halkı arasında “evhamlı” olarak adlandırılan bu tür bireyler, içinde bulunduğu her türlü ortamı stresli olarak algılayabilir, normal durumları bile tehdit unsuru olarak görebilir, kendinin ve öz değerlerinin yıpratılmaya çalışıldığını sanabilir (Öner ve Compte, 1983).

Yirmişer maddeden oluşan iki ölçek, 1-4 arası değişen tepkiler ile puanlanmaktadır. DKÖ için değer aralıkları; 1-Hiç, 2-Biraz, 3-Çok, 4-Tamamıyla, SKÖ için; 1-Hemen Hiçbir Zaman, 2-Bazen, 3-Çoğu zaman, 4-Hemen Her Zaman şeklindedir. Ölçekte tanımlanan doğrudan ifadeler ile olumsuz olan duygular, tersine dönmüş ifadeler ile de olumlu duygular tespit edilmeye çalışılmaktadır. DKÖ’de 1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19, 20.maddeler, SKÖ’de ise 21, 26, 27, 30, 33, 36, 39. maddeler tersine dönmüş maddelerdir. Her ölçekteki maddelerden elde edilen toplam puan değeri 20-80 arasında değişmektedir. Yüksek puan, yüksek kaygı düzeyini gösterirken, düşük puan da düşük kaygı düzeyini göstermektedir.

2.9.Araştırmanın Bulguları

2.9.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırma, M.Ü.T.B.M.Y.O.’da hala öğrenimine devam etmekte olan ve buradan mezunlardan oluşmakta olup istatistik analiz 156 adet anket üzerinden yapılmıştır.

Tablo1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Öğrenci		
	N	%	
Cinsiyet	Erkek	133	85,3
	Kadın	23	14,7
Öğrenim Şekli	Birinci Öğretim	70	44,9
	İkinci Öğretim	86	55,1
Durum	Öğrenci	69	44,2
	Mezun	87	55,8
Bölümden Memnuniyet	Memnun	85	54,5
	Memnun Değil	71	45,5
	Toplam	156	100

Tablo 1’de katılımcıların cinsiyet değişkenine göre erkek 133 (%85,3) ve kadın 23 (%14,7), öğrenim şekli değişkenine göre birinci öğretim 70 (%44,9) ve ikinci öğretim 86 (%55,1) olduğu görülmektedir. Katılımcıların durum değişkenine göre dağılımı ise öğrenci 69 (%44,2)

ve mezun 87 (%55,8), bölümden memnuniyet değişkeni incelendiğinde ise bölümlerinden memnun olanlar 85 (%54,5) memnun olmadığını belirten katılımcılar 71 (% 45,5)'dir.

2.9.2. Katılımcıların Durumluk Kaygı Ölçek(DKÖ) ve Sürekli Kaygı Ölçek(SKÖ) Değerleri

Araştırmada 156 katılımcının, DKÖP 20-80 arasında, SKÖP ise 24-80 arasında bulunmuştur. Sonuçlar Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2: Katılımcıların DKÖ ve SKÖ Değerleri

	Ortalama	Ölçek Puan aralıkları	Değerlendirme
DKÖP	49,28±13,79	20-35,49	Düşük
		35,50-63,07	Orta
		63,08-80	Yüksek
SKÖP	45,83±9,67	24-36,16	Düşük
		36,17-55,5	Orta
		55,6-80	Yüksek

Tablo 2’de anket katılımcılarının Durumluk Kaygı Ölçek Puan(DKÖP) ve Sürekli Kaygı Ölçek Puan(SKÖP) ortalamaları ile standart sapmaları ile puan değerlendirmeleri görülmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların Öğrenci/ Mezun Değişkenine Göre DKÖP ve SKÖP Değerleri

	Öğrenci		Mezun	
	Ortalama	ss	Ortalama	ss
DKÖP	43,014	11,3	53,64	13,17
SKÖP	45,464	10,8	47,27	7,9

Tablo 3’de katılımcıların öğrenci ve mezun olma durumlarına göre DKÖP ve SKÖP hesaplanması sonucunda her iki durumda da sahip oldukları kaygı düzeyi orta düzeydedir.

Tablo 4. DKÖP ve SKÖP Arasındaki Korelasyon Analizi

	DKÖP	SKÖP
DKÖP	1	0,528**
SKÖP	0,528**	1

DKÖP ve SKÖP puanları arasındaki ilişki; ilişkinin şiddeti ve yönü Pearson Korelasyonu analizi ile araştırılmıştır. Sonuçları tablo 4’de görülmektedir. Korelasyon analizi sonucunda; DKÖP ve SKÖP arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki ($r= 0,528$, $p < 0,01$) olduğu görülmektedir.

Tablo 5. DKÖP ve SKÖP ile Cinsiyet Değişkeni Bağımsız Grup t-testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t-Testi		
						t	Sd	p
DKÖP	Erkek	133	48,54	13,64	1,18	-1,622	154	0,107
	Kadın	23	53,56	14,14	2,94			
SKÖP	Erkek	133	45,15	9,46	0,82	-2,11	154	0,03
	Kadın	23	49,78	10,02	2,09			

Tablo 5’de anketi cevaplayanların kaygı düzeylerini etkileyeceği düşünülen faktörlerden olan cinsiyetin DKÖP’na göre farklılığın araştırılması amacıyla yapılan bağımsız grup t-testinin sonucunda, katılımcıların kaygı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= -1,622$; $p > 0,107$). İkinci olarak cinsiyetin SKÖP’na göre farklılığının araştırılması amacıyla yapılan bağımsız grup t-testinin sonucunda, erkek katılımcıların aritmetik ortalamaları 45,15 kadın katılımcıların aritmetik ortalamaları 49,78 ve katılımcıların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2,11$; $p < 0,03$).

Tablo 6. DKÖP ve SKÖP, Öğretim Şekli Değişkeni Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	T- Testi		
						t	Sd	p
DKÖP	Birinci Öğretim	70	47,64	13,41	1,6	-1,34	154	0,18
	İkinci Öğretim	86	50,61	14,02	1,51			
SKÖP	Birinci Öğretim	70	46,27	10,81	1,29	0,51	154	0,61
	İkinci Öğretim	86	45,47	8,65	0,93			

Tablo 6’da katılımcıların kaygı düzeylerine etki edeceği düşünülen faktörlerden ikincisi öğretim şekli için gerçekleştirilen bağımsız grup t–testinin sonuçları yer almaktadır. Öğretim şekli ile DKÖP ve SKÖP arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır($t = -1,34$; $p > 0,18$; $t = -0,51$; $p > 0,61$).

Tablo 7. DKÖP ve SKÖP Memnuniyet Değişkeni Bağımsız Grup t-testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	T-Testi		
						t	Sd	p
DKÖP	Memnun	85	48,34	14,07	1,52	-0,932	154	0,353
	Memnun Değil	71	50,41	13,45	1,59			
SKÖP	Memnun	85	43,11	7,55	0,82	-3,92	154	0,001
	Memnun Değil	71	49,02	10,89	1,29			

Tablo 7’de katılımcıların kaygı düzeylerine etki edeceği düşünülen bölümlerinden memnuniyet ile DKÖP’na göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t–testinin sonucunda, katılımcıların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,932$; $p > 0,353$). Bölümden memnuniyet ile SKÖP için gerçekleştirilen bağımsız grup t–testinin sonucunda, bölümden memnun olan katılımcıların aritmetik ortalamaları 43,11, bölümden memnun olmayanların katılımcıların aritmetik ortalamaları 49,02 ve katılımcıların kaygı puanlarının ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = -3,92$; $p < 0,001$).

Tablo 8. DKÖP ve SKÖP, Mezun/Öğrenci Olma Durumu Değişkeni Bağımsız Grup t-testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t-Testi		
						t	Sd	P
DKÖP	Mezun	87	54,25	13,61	1,21	-5,52	154	0,001
	Öğrenci	69	43,01	11,31	1,36			
SKÖP	Mezun	87	47,71	8,23	0,88	-2,78	154	0,006
	Öğrenci	69	43,46	10,91	1,31			

Tablo 8’de katılımcıların kaygı düzeyleri ile mezun ve hala öğrenime devam etmekte olan öğrenci olmalarının incelendiği bağımsız grup t-testinin sonuçları görülmektedir. Katılımcıların mezun veya öğrenci olmalarının DKÖP ve SKÖP göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız t testi ile katılımcı mezunların aritmetik ortalamaları 54,25 ve öğrencilerin aritmetik ortalamaları 43,01 ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = -5,52$; $p < 0,001$). Katılımcıların mezun veya öğrenci olmalarının SKÖP’ye göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız t testi yapılmış ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = -2,78$; $p < 0,006$). Mezunların aritmetik ortalamaları 47,71 ve öğrencilerin aritmetik ortalamaları 43,46 ve mezunların ortalamaları daha yüksek olarak gerçekleşmiştir.

2.10. Bulguların Değerlendirilmesi

Bu çalışmada, M.Ü.T.B.M.Y.O öğrencileri ve mezunlarının kaygı düzeylerine etki edeceği düşünülen cinsiyet, öğrenim şekli, bölümden memnuniyet ve mezun/ öğrenci olma durumları değişkenleri açısından inceleme yapılmıştır.

Kaygıya etki eden faktörlerin araştırılmasında ilk olarak cinsiyet değişkeni ele alınmıştır. Çalışmada istatistiksel olarak cinsiyetin DKÖP bakımından anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. SKÖP durumuna göre incelendiğinde ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Literatürde cinsiyet ile kaygı arasındaki ilişkinin araştırılmasında farklı sonuçlar elde edildiği de görülmüştür. Bazı araştırmalarda, cinsiyet değişkeninin kaygı düzeyine etki etmediği görülürken (Tümkaya, Aybek & Çelik, 2007; Yiğitalp & Saka, 2017), diğer bazı araştırmalarda ise, kadınların erkek bireylerin kaygı düzeylerine göre daha yüksek kaygı sahibi oldukları görülmektedir (Kaya & Varol, 2004 ;

Çakmak & Hevedanlı, 2005, Akgün, Gönen & Aydın, 2007; Dursun & Aytaç, 2009 ;Yılmaz, Dursun, Güzeller & Pektaş, 2014;Kula ve Saraç, 2016; Ergin, Uzun, & Topaloğlu, 2016). Ayrıca kadın katılımcıların iş piyasasına atılırken erkeklere kıyasla negatif ayrımcılıkla karşı karşıya kalacakları beklentisi ve hayata karşı oluşan duygusal yaklaşımlarının kaygı düzeylerini olumsuz etkilediğini belirten araştırmalar da vardır (Karagün & Çolak, 2009; Dursun & Aytaç, 2012).

DKÖP ve SKÖP öğrenim şekli değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmakla birlikte birinci öğretim öğrencilerin DKÖP daha yüksek iken SKÖP tersi durum söz konusudur. Bu durumun, ikinci öğretim öğrencilerinin büyük bir bölümünün kısmi zamanlı veya tam zamanlı çalışan olarak iş hayatının içinde iken öğrenimlerine devam etmelerinden kaynaklandığı düşüncesindeyiz.

Çalışmada ele alınan diğer değişken bölümden memnuniyet ve DKÖP ve SKÖP arasındaki ilişkidir. Bölümden memnun olmayanların SKÖP ortalamasının, memnun olanların SKÖP ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmektedir.

Mezun/öğrenci DKÖP ve SKÖP analizi sonucunda mezun/öğrenci kaygı puanları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, ankete cevap verenlerin DKÖP ve SKÖP'dan aldıkları değerlerin orta düzeyde oldukları görülmüştür.

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışma M.Ü.T.B.M.Y.O. mezun ve hala eğitime devam eden öğrencilerin kaygı düzeylerini ve kaygı düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Elektronik posta ile anket tekniği uygulanarak 151 geçerli anket üzerinden istatistiksel analizler yapılmıştır. Bulgular genel olarak incelendiğinde, teoriyle paralel sonuçlar elde edilmiştir.

Çalışma bulgularına bakıldığında, cinsiyet değişkeninin kaygı düzeyleri üzerinde DKÖP açısından istatistiksel olarak anlamlı farka sahip olmadığı halde SKÖP açısından istatistiksel olarak anlamlı farka sahip olduğu görülmektedir. Literatürde de cinsiyet değişkeni için benzer sonuçlar mevcuttur. Çalışma hayatında mesleki teknik eğitim gören erkek öğrenciler sektörün ihtiyaçları gereği kadın öğrencilere göre daha çok tercih edilmektedir. Bu

nedenle de kadın öğrenciler aleyhine bir durum olduğu görülmektedir. Farklı sektörler için yapılan çalışmalarda bunun tersi durumlar da literatürde mevcuttur.

Çalışmada ele alınan öğrenim şekli değişkeninin, kaygı düzeylerine etkisinin olmadığı görülmüştür. Çalışmada ele alınan diğer değişken bölümden memnuniyet ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkidir. Bölümden memnun olmayanların SKÖP değeri memnun olanların SKÖP değerinden anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Bu farkın bölümü bilinçli tercih etme nedeniyle olduğu düşüncesindeyiz.

Çalışma da son olarak ele alınan mezun/öğrenci olma durumu değişkenine göre DKÖP ve SKÖP değerlerinin analizi sonucu istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Mezunların iş hayatına atılmaları, iş bulamamaları ve gelecek endişesi (katılımcılar için iyi bir kariyer veya evlilik, erkek öğrenciler için askerlik durumu) taşımalarının kaygı düzeylerini artıran etken olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada elde edilen sonuçlar sadece araştırma kapsamına alınan M.Ü.T.B.M.Y.O öğrencileri ile ilgilidir. Ayrıca çalışmada elektronik posta ile toplanan anketlerden elde edilen bulgular katılımcıların görüşleridir ve genel olarak değerlendirilemez.

Sonuç olarak, bu çalışma kaygı düzeylerini etkileyen faktörler açısından ön lisans öğrencisi ve mezunlarının birlikte değerlendirildiği ilk çalışmadır. Gelecek çalışmalar için, örneklem kitlenin başka üniversite öğrenci/mezunlarını kapsayacak biçimde genişletilerek uygulanması; bu doğrultuda Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrenci/mezunları örneklem kitlesi ile karşılaştırılması önerilebilir.

Not: Bu çalışma Antalya’da 26 – 28 Ekim 2017 tarihlerinde düzenlenen WCEIS - World Conference on Educational and Instructional Studies ‘de bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Açıksöz, S., Uzun, Ş., & Arslan, F. (2016). Hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlilik algısı ile klinik uygulamaya ilişkin kaygı ve stres durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Gülhane Tıp Dergisi*, 58,129-135. DOI: 10.5455/gulhane.169643

Akboy, R., (1990). Öğretmen adaylarında durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin belirlenip karşılaştırılması ve kaygı alanlarının saptanması. İzmir: DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Yayınları, No.1. 2.

- Akgün, A., Gönen, S. & Aydın, M. (2007). İlköğretim Fen Ve Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(20), 283-299.
- Alisinaoğlu, F. & Ulutaş, İ.(2000).Çocuklarda kaygı ve bunu etkileyen etmenler. Milli Eğitim, s:145
- Baltaş, A., (1986). Kaygı düzeyi açısından okullar arası farklar. XXII. Ulusal Psikiyatri ve Nöroloji Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Bozkurt, N. (2004). Bir grup üniversite öğrencisinin depresyon ve kaygı düzeyleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler. Eğitim ve Bilim. Cilt 29, sayı 133 (52-59).
- Brady, E.U. & Kendall, P.C. (1992) Comorbidity of anxiety and depression in children and adolescents. Psychological Bulletin. 111(2), 244-255.
- Çakmak, Ö. ve Hevedanlı, M. (2005). Eğitim ve fen edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 4(14), 115-127.
- Deveci, E.S., Çalmaz, A. & Açık, A. (2012) Doğu Anadolu’da Yeni Açılan Bir Üniversitenin Öğrencilerinde Kaygı Düzeylerinin, Sağlık, Sosyal ve Demografik Faktörler ile İlişkisi. Dicle Tıp Dergisi, 39(2), 189-196. DOI:10.5798/diclemedj.0921.2012.02.0125
- Doğan, A. A. & Baş, M. (2003), “Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Durumluk Kaygı Düzeyleri ile Başarıları Arasındaki İlişkileri”, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5(3), s.1-5.
- Dursun, S. ve Aytaç, S. (2009). “Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı” Uludağ Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt XXVIII, Sayı 1, Ss. 71-84.
- Dursun, S. ve Aytaç, S. (2012). “Üniversite Öğrencilerinin İşgücü Piyasasına Yönelik Beklentileri ve İş Deneyimleri İle Umutsuzluk ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma”, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,10(1), Ss.373-388.
- Ehtiyar, R. ve Üngüren, E. (2008), “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Umutsuzluk ve Kaygı Seviyeleri İle Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 1,Sayı 4,Ss.159-181.

Eren Gümüş. A.(2002). “Sosyal kaygıya başa çıkma programının üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerine etkisi”. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.

Eroğlu, F.(2000). Davranış bilimleri. İstanbul: Beta Yayınları

Ergin, A. , Uzun, S.U. ve Topaloğlu, S.(2016) Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi 5. ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Sürekli Kaygı ve Mesleki Kaygı Düzeyleri ve Bunları Etkileyen Etkenler, Medical Journal of Muğla Sıtkı Koçman University;3(3):16-21

Hampel, P., Meier, M., Kummel, U. (2008). School-Based Stress Management Training For Adolescents: Longitudinal Results From an Experimental study, Journal o Youth and Adolescence, 37 (8): 1009-1024.

Hisli, N., (1988-1989). Psikoloji Seminer Dergisi. S: 6/7, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.

İnan, H. (2002), Firmalar Arası Pazarlama Faaliyetlerinin Yürütülmesinde İnternet Kullanımının Etkisi: Türkiye Uygulaması”. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 96, 2016, Cilt 13, Sayı: 33, s. 227-242

Karataş, Z. (2009). Psikodrama İle Yapılan Grup Çalışmasının Ergenlerin Sürekli Kaygı Düzeylerine Etkisi, Çağdaş Eğitim Dergisi, 34 (360): 31-37. ss.

Kaya M. & Varol K. (2004). İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve kaygı nedenleri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi;17:31-63.

Öner, N. ve Ayhan Le Compte. (1983). “Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı” İstanbul; Boğaziçi Üniversitesi Yayını.

Öner, N. (1997).“Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testler, Bir Başvuru Kaynağı”, Boğaziçi Yayınları, 3.Baskı İstanbul.

Özusta, Ş.(1995). “Çocuklar İçin Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri Uyarlama”, Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt 10sayı 34, Ss. 32-44.

Özyürek, A. & Demiray, K. (2011) .Yurtta Ve Ailesi Yanında Kalan Ortaöğretim Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. Doğu Üniversitesi Dergisi, 11(2):247-56. 22.

Saracaloğlu, A. S., Kumral, O. ve Kanmaz, A. (2009). Ortaöğretim Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik

- Yeterlikleri, Kaygıları Ve Akademik Güdülenme Düzeyleri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(2), 38-54.
- Silah, M. (2005). "Endüstride alışma Psikolojisi", 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Suner, F.E.(2000). Farklı Liselerdeki Ergenlerine Benlik Saygısı, Akademik Başarı Ve Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- şahin, M. (1985). Başarı Düzeyi Farklı  Grup Lise Düzeyi đrencisinin Kaygı Düzeyi Yönünden Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Varol, ř., (1990). Lise son sınıf đrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
- Yılmaz, İ. A, Dursun, S. Güzeller, E. G. ve Pektaş, K.(2014). Üniversite đrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi: Bir rnek alışma. Electronic Journal of Vocational Colleges, 4(4), 16-26
- Yılmaz, K. & okluk,  (2010) Fen - Edebiyat Fakültesi Mezunlarının Araştırma Kaygı Düzeyleri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi (10)1, 1-9.
- Yiğitalp, G. & Saka, G . (2017). Çevresel Asbeste Maruz Kalan Eriřkin Bireylerde Kaygı ve Umutsuzluk Düzeyleri. Dicle Tıp Dergisi, 44 (4), 355-364. DOI: 10.5798/dicletip.362406
- Yüksel, İ. & Kurt, M.(2003). Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyi İle İř Doymu Düzeyi Arasındaki İlişkinin Analizi, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7 (1): 33-45.